

Juozas GRIMAŠAUSKAS 1896–1946

**Lietuvos kariuomenės savanoris
1919 05 28 – 1921 10 21.**

Apdovanojimo Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu liudijimas Nr. 7500, išduotas 1931 m. lapkričio 6 d.

Gimė 1896 m. kovo 30 d. Šeimyniškéliuose (buv. Anykščių valsčius, dab. Anykščių sen.). Tėvai Mataušas (1854–...) ir Domicelė Žalnieravičiūtė (1872–1913) Grimašauskai – Anykščių valsčiaus valstiečiai. Buvo vyriausias užaugęs vaikas šeimoje. Broliai ir seserys: Rozalija Grimašauskaitė (1895–1895) mirė kūdikystėje, Julijona Grimašauskaitė (1897–1898) mirė kūdikystėje, Domicelė Grimašauskaitė (1899–1906) mirė vaikystėje, Kazimieras Grimašauskas (1901–1933), Uršulė Grimašauskaitė-Slavinskienė (1903–...), Justinas Grimašauskas (1906–1906) mirė kūdikystėje, Julijonas Grimašauskas (1907–1975), Ona Grimašauskaitė-Grumbinienė (1909–1988) ir Sofija Grimašauskaitė (1912–...). Motinai 1913 m. mirus nuo plaučių uždegimo, augo su tėvu ir penkiaais jaunesniais vaikais, buvo tarp jų vyriausias.

1919 m. gegužės 28 d. J. Grimašauskas įstojo savanoriu į kuriamą Lietuvos kariuomenę ir tarnavo 1-ajame pėstininkų Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulke 5-ojoje kuopoje iki 1921 m. spalio 21 d., kartu atlikdamas ir privalomąją karo tarnybą, buvo paleistas į atsargą kaip grandinis.

Po kariuomenės jis gyveno gimtinėje, kur jo tėvas Šeimyniškéliuose turėjo 6,2 ha žemės.

1923 m. rugsėjo 16 d. Anykščių bažnyčioje jis vedė Julioną Dilytę (1903–...) iš Ažulaukio (buv. Anykščių valsčius, dab. sunykęs kaimas Anykščių sen.), Kazimiero ir Agotos Žarskutės Dilių dukterį. Šeimoje gimė vaikai: Vytautas Boleslovas Grimašauskas (1925–2003), Anelė

Grimašauskaitė-Katinienė (1928–1997) ir Vincas Grimašauskas (1931–2020).

Šeima iš pradžių bandė įsikurti šalia Anykščių, kai ten buvo dalijamos Klimčickų dvaro žemės, bet sklypo negavo. Tik 1926 m. birželio 26 d. Žemės reformos valdybos nutarimu paskirsčius buvusio Kurklių II dvaro (Anykščių valsčius, dab. Skiemonių sen.) žemę, vienas sklypas buvo skirtas ir bežemiui savanoriui J. Grimašauskui.

1928 m. spalio 12 d. Panevėžio apygardos teismas nubaudė J. Grimašauską pusantro mėnesio paprastojo kalėjimo už tai, kad jis 1923–1924 metais, būdamas Anykščių valsčiaus 12-osios (Latavos) seniūnijos seniūnas, eidamas šias pareigas, išėikvojo valdiškus pinigus – beveik 2,5 tūkst. litų. Jis rinko seniūnijos gyventojų mokesčius ir rinkliavas, bet gautų pinigų išdą neįnešė. Teisiamasis tuomet kaltę pripažino, didžiąją dalį pinigų atidavė iki teismo, kitus teismas jam priteisė grąžinti nukentėjusiems anykštėnams, kurie buvo priversti antrą kart sumokėti mokesčius.

Tačiau savanoriui tąkart kalėti neteko, nes 1929 m. sausio 7 d. Respublikos Prezidentas savo aktu savanoriui šią bausmę dovanavo – nuo kalinimo jis buvo atleistas. Tačiau nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo iki tol, kol jį pasiekė šis aktas, J. Grimašauskas buvo laikomas būste suimtiesiems prie Anykščių policijos nuovados.

1929 m. vasario 17 d. teikdamas prašymą pripažinti jį savanoriu, J. Grimašauskas jau gyveno naujakurių Kurklelių kaime – buvusiam Kurklių II dvare. Savo prašyme jis minėjo, kad prašyti apdovanojimo neskubėjo, pasklidus gandams, kad gimusieji 1896 metais tokių medalių negaus.

Vis dėlto Savanorių komisija, beveik metus nagrinėjusi situaciją, J. Grimašausko, kaip teisto asmens, prašymą atmetė.

1930 m. sausio 20 d. savanoris pateikė skundą Krašto apsaugos ministrui dėl tokio komisijos sprendimo, aiškindamas ne tik juridinį, bet ir moralinį jo nepagrįstumą: „*Teisėtumo atžvilgiu nedavimas man savanorio medalio yra nepagrįstas, bet dar daugiau jisai priešta-*

rauja teisingumo jausmui: buvau savanoriu kariu nuo 1919 m. birželio ligi 1921 m. spalio, dalyvavau visą tarnybos laiką mūšiuose už Tėvynės Nepriklausomybę, rizikojau gyvenimu už Tautos Laisvę ir dabar kalbamu nutarimu esu kleimuojamamas išmestu iš savanorių skaičiaus; prisipažįstu, kad paslydau, nusikaltęs Valstybės įstatymui ir apgailestauju savo nusikaltimą, bet, nesant teisinių kliūčių, laikiu sau Tamstos pasigailėjimo, kaip jau kartą juo buvau mūsų Valstybės Galvos – Pono Respublikos Prezidento – apdovanotas“.

Šio skundo pagrindu antrąkart apsvačiusi J. Grimašausko situaciją, Savanorių komisija galutinai atmetė jo prašymą, naujų įrodymų neradusi.

Vis dėlto 1931 m. kovo 9 d. savanoris pateikė dar vieną prašymą, pridėdamas papildomus dokumentus, liudijančius, kad jo pilietinės teisės minėtu teismo sprendimu nebuvo susiaurintos, tad ir teisė būti apdovanotam išlikusi. Nors Savanorių komisija itin retai grįždavo prie tos pačios bylos trečią kartą, šįkart anykštėno prašymą ji patenkino.

Savanoriui skirtas apdovanojimas per Utenos komendantūrą jį pasiekė 1932 m. gruodį.

1944 m. Kurkleliuose mirus žmonai Julijonai Grimašauskienei, savanoris liko našlys.

Savanoris mirė Kurkleliuose 1946 m. ir buvo palaidotas Burbiškio (Anykščių sen.) kapinėse prie žmonos.

Savanorio sūnus Vytautas GRIMAŠAUSKAS. Gimė 1925 m. Šeimyniškieliuose ir nuo vaikystės gyveno Kurkleliuose, buvo vedęs Albiną Nečiūnaitę (1926) iš Želtiškių (Skiemonių sen.). Jų šeimoje užaugo trys vaikai: Vitalija Grimašauskaitė-Sekonienė-Krūminienė (1954), Antanas Grimašauskas (1958–2016) ir Elvyra Grimašauskaitė-Valaikienė (...). V. Grimašauskas mirė 2003 m. ir palaidotas Burbiškio kapinėse.

Savanorio anūkė Vitalija Grimašauskaitė buvo ištekėjusi už ... Sekono, gyveno Kupiškyje, šeimoje augino sūnų Arūną Sekoną (1980) ir dukterį Kristiną Sekonaitę (1982). Sekonų

šeima iširo, Vitalija antrą kartą ištekėjo už Juozo Krūminio (1950–2015), su juo vaikų nesulaukė ir liko našlė, gyvena Utenoje. Jos sūnus amatininkas stalius Arūnas Sekonas Utenoje buvo sukūręs šeimą, sulaukė sūnaus Kristupo Sekono (2011), bet su žmona išsiskyrė.

Savanorio anūkas Antanas Grimašauskas 1983 m. Anykščiuose vedė Genę Vitkūnaitę (1961), gyveno Kurkleliuose, čia jų šeimoje užaugo duktė Jolanta Grimašauskaitė-Ročienė (1987) ir sūnus Robertas Grimašauskas (1988). Jolanta Anykščiuose 2014 m. ištekėjo už Aurimo Ročo (1988), jų šeimoje jau auga dukterys Auksė Ročaitė (2013) ir Lėja Ročaitė (2016). A. Grimašauskas mirė 2016 m. lapkričio 6 d. Kurkleliuose ir palaidotas Burbiškio kapinėse.

Savanorio anūkė Elvyra Grimašauskaitė, ištekėjusi už Kazimiero Valaikos, gyvena Katlėriuose (Skiemonių sen.), jų šeimoje užaugo vaikai: Monika Valaikaitė, Darius Valaika, Ingrida Valaikaitė ir Dangira Valaikaitė.

Savanorio duktė Anelė GRIMAŠAUSKAITĖ. Gimė 1928 m. spalio 28 d. Kurkleliuose. Ištekėjusi už Aniceto Katino (1923–2003), gyveno Vilniuje, jos šeimoje užaugo du vaikai: Albinas Katinas (1955–1998) ir Vida Katinaitė-Dubrienė (1960). Anelė Katinienė mirė Vilniuje 1997 m. sausio 12 d., jos vyras Anicetas Katinas – 2003 m. liepos 4 d., abu palaidoti Vilniaus Karveliškų kapinėse.

Savanorio anūkas Albinas Katinas buvo vedęs Zitą Katinienę (1954), augino dukterį Vilną Katinaitę. Šeimai iširus, jis vedė Nataliją Sučkovą (1956–2011), jų šeimoje užaugo du sūnūs: Evaldas Katinas (...) ir Vaidas Katinas (1985). Albinas Katinas mirė 1998 m. gruodžio 4 d. Vilniuje, Natalija Katinienė – 2011 m., abu palaidoti Vilniaus Karveliškų kapinėse. Evaldo ir Jolantos Katinų šeimoje Vilniuje auga duktė Loreta Katinaitė. Vaidas Katinas su žmona Nijole Katine (1978) gyvena Vaidotuose (Vilniaus r.), šeimoje auga Dominykas Katinas ir Ugnė Katinaitė.

Savanorio anūkė Vida Katinaitė gyvena Vilniuje. Ji buvo ištekėjusi už Rimo Dubros

(1961), bet išsiskyrė, užaugo du jos sūnūs: architektas konstruktorius Arnas Dubra (1984) ir dailininkas Antanas Dubra (1987). Arno ir Živilės Ptičkinaitės (1987) Dubrų šeimoje Vilniuje auga Nika Dubraitė (2018).

Savanorio sūnus Vincas GRIMAŠAUSKAS. Gimė 1931 m. rugsėjo 2 d. Kurkeliuose. Vedęs Stefaniją Veršulytę (1930–2017), gyvena Kurkliuose (Kurklių sen.). Jo šeimoje užaugo trys vaikai: Vida Grimašauskaitė-Lebedevienė (1960), Vytenis Grimašauskas (1965), Mindaugas Grimašauskas (1970). Jo žmona Stefanija Grimašauskienė mirė 2017 m. liepos 16 d. Kurkliuose ir palaidota Kurklių naujosiose kapinėse, ten pat palaidotas ir 2020 m. miręs savanorio sūnus Vincas.

Savanorio anūkė medikė Vida Grimašauskaitė, ištekėjusi už Vidmanto Lebedevo (1961), gyvena Panevėžyje, šeimoje užaugo dvynės dukterys Jurgita Lebedevaitė-Aglinskienė (1986) ir Judita Lebedevaitė (1986). Jurgita su vyru Panevėžyje augina sūnus Ainorą Aglinską (2010) ir Airitą Aglinską (2016), Jovita Panevėžyje augina sūnų Pijų Dorošenko (2008).

Savanorio anūkas Vytenis Grimašauskas su žmona Alvyda Grimašauskiene (1967) Vilniuje užaugino Gretą Grimašauskaitę (1993).

Savanorio anūkas Mindaugas Grimašauskas su žmona Gudeliuose (Kurklių sen.) užaugino Edgarą Grimašauską (1993) ir Gabiją Grimašauskaitę (2001).

Savanorio brolis Kazimieras GRIMAŠAUSKAS. Gimė 1901 m. rugsėjo 9 d. Šeimyniškiuose. 1924 m. kovo 2 d. Anykščių bažnyčioje jis vedė našlę Anelę Žemaitytę-Laskauskienę (apie 1888 – ...) su būriu vaikų, persikėlė pas ją ir gyveno Pienionyse (buv. Anykščių valsčius, dab. Anykščių sen.). Šeima sulaukė dukters Albinos Stasės Grimašauskaitės (1926–1927), bet ji kūdikystėje mirė.

K. Grimašauskas 1933 m. liepos 21 d. Pienionyse mirė nuo epilepsijos ir palaidotas Anykščių kapinėse.

Savanorio sesuo Uršulė GRIMAŠAUSKAITĖ. Gimė 1903 m. spalio 20 d. Šeimyniškiuose. 1929 m. rugsėjo 25 d. Anykščių bažnyčioje ištekėjo už Vincento Slavinsko (1896–...) iš Pakalnių (buv. Kurklių valsčius, dab. Kurklių sen.).

Savanorio brolis Julijonas GRIMAŠAUSKAS. Gimė 1907 m. rugsėjo 6 d. Šeimyniškiuose. 1931 m. gegužės 7 d. Anykščių bažnyčioje vedė Ceciliją Medžiulytę (1910–...) iš Pavarių.

J. Grimašauskas mirė 1975 m. balandžio 17 d. Anykščiuose ir palaidotas Anykščių kapinėse.

Savanorio sesuo Ona GRIMAŠAUSKAITĖ. Gimė 1909 m. spalio 17 d. Šeimyniškiuose. 1933 m. vasario 27 d. Anykščių bažnyčioje ištekėjo už Jono Grumbino (1897–1979) iš Ažuožerių (buv. Anykščių valsčius, dab. Anykščių sen.). Jų šeimoje gimė ir užaugo keturi vaikai: dukterys Valerija Grumbinaitė (1934) ir ... Grumbinaitė, sūnūs Antanas Grumbinas (1936) ir ... Grumbinas.

J. Grumbinas mirė 1979 m. sausio 1 d. Ažuožeriuose nuo sklerozės ir palaidotas Anykščių senosiose kapinėse. Našle likusi O. Grumbinienė mirė 1988 m. birželio 11 d. nuo to pačios ligos, keturi vaikai palaidojo ją Anykščių senosiose kapinėse prie vyro.

Šaltiniai:

- *LCVA, f. 930, ap. 4, b.1199, l. 81–99.*
- *LCVA, f. 1248, ap. 16, b. 1656.*
- *Anykščių parapijos metrikų knygos.*
- *Remigijaus Bimbos surinktos genealoginės žinios.*